

Datum
2021-07-07Tjänsteställe
KommunstyrelsenÄrendenummer
NV-08965-20

Yttrande avseende Reväsvaara vindkraftspark, Ylitorneå kommun, Finland

Övertorneå kommun yrkar på att rubricerade planerad vindkraftspark i Reväsvaara, Ylitorneå kommun, Finland, ej uppförs. Övertorneå kommun vidhåller sina tidigare framförda synpunkter i yttrande till Norra Finlands förvaltningsdomstol 2016-10-03 samt under informationsmötet som genomfördes 2021-06-17.

Bakgrund

Övertorneå kommun har beretts tillfälle att lämna synpunkter på planerad vindkraftspark Reväsvaara, Ylitorneå kommun, med utgångspunkt att bevaka och framföra synpunkter från medborgare och företagare i det berörda området, såväl som beskriva konsekvenser för kommunen i stort.

Förord

Övertorneå Kommun bedömer att Reväsvaara vindkraftspark har en stor negativ påverkan på boende, företag och kommunens utvecklingsplaner. En etablering av en vindkraftspark på finska sidan av Torne älv raserar investeringar, bidrar till ytterligare sjunkande befolkningsantal och gör att arbetstillfällena försvinner. Detta är en ren överlevnadsfråga för Övertorneå kommun. Övertorneå kommun yrkar på att planerad vindkraftspark i Reväsvaara, ej uppförs.

Yttrande

Övertorneå kommun bedömer att den planerade vindkraftsparken Reväsvaara skulle förändra landskapsbilden på ett påtagligt sätt, i ett stort område som på svenska sidan utgör område av riksintresse för kulturmiljövården, friluftslivet och naturvården. Enligt Övertorneå kommuns översiktsplan ska turismens och det rörliga friluftslivets intressen främst beaktas vid prövning av exploateringsföretag som kan påverka området av riksintresse.

Den förslagna vindkraftsparken går inte ihop med Natura2000-området Torne- och Kalix älvsystem, vilken innehåller arter och naturtyper som är särskilt skyddsvärda. I planen saknas beskrivning om hur detta område med biologisk mångfald påverkas och ska skyddas.

De röda varselljuserna kommer att upplevas som mycket störande i landskapsbilden för såväl boende som besökare. Användning av röda fasta ljus påverkar landskapsbilden mindre än blinkande varselljus, men ändå ett påtagligt artificiellt ljus på en hög höjd som hamnar precis i blickfånget för turistsatsningen på

Postadress	Telefon	Telefax	Bankgiro	Postgiro
Kommunalkontoret 957 85 ÖVERTORNEÅ	0927-72 000vx	0927-774 04	758-1218	127150-1

Datum
2021-07-07Tjänsteställe
KommunstyrelsenÄrendenummer
NV-08965-20

Luppioberget. Luppioberget nyttjas redan idag av flera företag som tar gäster till toppen för att se norrsken under vintern. Swedish Lapland marknadsför de mörkaste platserna i regionen, dvs där det inte finns ljusföroreningar eller minimalt med dessa. Det är otroligt ovanligt med platser utan ljus, sett över hela världen, och här ligger Övertorneå kommun fortfarande bra till. Astrofotografi och astronomi/stjärnskådning är en aktivitet som växer både hos entusiaster och nyfikna.

Hänsyn bör även tas till förhöjda bullernivåer som vindkraftsparker orsakar för boende och näringslivsaktörer i området. Bullermodelleringen som redovisats i planhandlingarna bedöms tillförlitliga, men inför en eventuell kommande byggnation bör projektet ta i beaktande ljudets transport över älvdalen till den svenska sidan. Ljudnivåer i friluftsområdena i svenska Övertorneå kommun bör inte överskrida 35 dB. Detta enligt Naturvårdsverkets riktvärden för buller från vindkraftverk utomhus.

De flesta bostadsfastigheterna i södra delarna av Övertorneå kommun ligger i byar där husen är riktade mot Torne älv. Med ett uppseendeväckande element som Reväsvaara vindkraftspark i blickfånget kommer bostädernas attraktivitet sjunka och utflyttning riskera att öka. De sommarstugor och fritidshus som finns i området riskerar att nyttjas mindre och slutligen förfalla, vilket resulterar i förfulade områden som inte omhändertas.

Övertorneå kommun har redan stora utmaningar med avflyttning och låga födelsetal. Kommunen arbetar intensivt med att visa på fördelarna med att bo på landsbygden och attrahera unga personer att bosätta sig i området. En satsning är det kommunöverskridande projektet Hej Hemby som drivs av Övertorneå kommun och Pajala kommun, vilket arbetar med fler fastigheter på den öppna marknaden, ökad attraktivitet och marknadsföring av Tornedalen, med fokus på Unique Selling Points (USP) som den orörda naturen, skog och älv. Hej Hemby har efter ett års arbete kommit i kontakt med omkring 100 potentiella inflyttare, många har partner och/eller familj, och tagit reda på vad de söker när de letar bostad i Torendaklen. Över 90% anger att de söker ett fristående hus, naturnära, gärna vid Torne älv och vill bo i ett landskap som inte är hårt exploaterat. Vid en etablering av en vindkraftspark i Reväsvaara försvinner attraktiviteten i halva kommunen och skapar än större utmaningar för oss som är i stort behov av inflyttning.

Övertorneå kommun har en målstyrning och vision fram till 2035 som bygger på Agenda 2030, där attraktiva boendeformer, miljö och näringsliv pekas ut som fokusområden. En etablering av Reväsvaara vindkraftspark skulle få stora konsekvenser för arbetet och tvingas Övertorneå kommun att revidera den hållbara utvecklingen av kommunen. Övertorneå kommun är redan utpekad från svenska staten som en socioekonomiskt utsatt kommun, och vindkraftsparken skulle vara katastrofal för en liten kommun med ca 4230 invånare.

Näringslivsutvecklingen går uppåt i kommunen, och med hjälp av investeringar och etableringar av företag inom besöksnäringen kommer uppemot 40 nya

Postadress	Telefon	Telefax	Bankgiro	Postgiro
Kommunalkontoret 957 85 ÖVERTORNEÅ	0927-72 000vx	0927-774 04	758-1218	127150-1

Datum
2021-07-07Tjänsteställe
KommunstyrelsenÄrendenummer
NV-08965-20

arbetstillfällena skapas i Övertorneå kommun. Det motsvarar ca 450 arbetstillfällen i Luleå kommun. För en liten kommun som Övertorneå är varje arbetstillfälle otroligt värdefullt och gör att personer kan flytta till eller stanna på orten. I och med Reväsvaara vindkraftspark skulle allt arbete raderas. Det skulle slå undan benen på Övertorneå kommun. Det är en ren överlevnadsfråga.

Tornedalen är en del av Heart of Lapland och en snabbt växande destination inom Swedish Lapland, Sveriges arktiska destination. Här finns högklassiga anläggningar, unika boenden, aktiviteter och avslappning, omgiven av natur. Torne älv som en orörd gränsålv är en USP för många besöksnäringens företag i Tornedalen, och naturvyer tilltalar resenärerna, som i spåren av den pågående pandemin söker säkra resor i naturen. Den orörda gränsålven är unik där Torne älv utgör gränsen från norra delen av Övertorneå kommun till Haparanda och Bottenviken. Naturturism växer kraftigt i Sverige överlag, och svenska Tornedalen är en attraktiv plats för såväl svenska som globala resenärer.

Visit Sweden satsar på hållbar natur- och ekoturism på landsbygden¹ så att Sverige kan dra nytta av en ökad efterfrågan på naturnära semesterupplevelser. Satsningen har drivits sedan 2015, där Visit Sweden sett att nio av tio i målgruppen Den Globala Resenären vill uppleva naturen på sin Sverigeresa. Sverige har en stark naturprofil hos utländska resenärer som associerar Sverige med unik orörd natur, tillgänglig för alla. Adventure Travel Trade Association, en internationell medlemsorganisation för naturturism, pekar ut äventyrsturism som ett av de snabbast växande områdena inom turism, där resenärer stöder lokala ekonomier. Satsningen gör att besöksnäringen utvecklar en egen strategi för naturturism, Tillväxtverket arbetar i regeringsuppdraget Hållbar Produktutveckling för större internationell konkurrenskraft inom natur- och kulturturism, och turistföretag utvecklar ständigt nya naturbaserade upplevelser.

Internationella distributörer som Turoperatörer/Researrangörer, DMC (Destination Management Companies som är specialister på en destination), Incoming (en byrå som paketerar och säljer sedan vidare till researrangörer eller andra agenter – de arbetar ofta med flera marknader), Reseagenter och liknande, som idag samarbetar med berörda besöksnäringens företag, säljer området för att det är naturlig landskapsbild, minimalt med ljusföroreningar och en unik fredlig gräns som utgörs av den orörda nationalälven Torne älv. Reseagenter arbetar med att sälja in områden och destinationer. Om den naturliga landskapsbilden förändras och blir ett exploaterat område så kommer besöksnäringens företagen i hela Övertorneå kommun att tappa en stor del av sina gäster och sina samarbeten med agenter runt om i världen.

Övertorneå kan konstatera att besöksnäringen och näringslivsutvecklingen i kommunen blir lidande om Reväsvaara vindkraftspark etableras. En etablering av både Reväsvaara och Karhakkamaa vindkraftspark skulle vara förödande för näringslivsutvecklingen i södra delen av Övertorneå kommun. Nedan följer ett

¹ Visit Sweden (2020) <https://corporate.visitsweden.com/om-oss/i-fokus/trender-talar-naturupplevelser-i-sverige/>

Datum
2021-07-07Tjänsteställe
KommunstyrelsenÄrendenummer
NV-08965-20

exempel på investeringar och arbetstillfällen inom besöksnäringen i Övertorneå kommun som kommer att påverkas av Reväsvaara vindkraftpark.

Explore the North är ett framgångsrikt besöksnäringensföretag med anläggningar i Särkimukka, Tarendö och Lannavaara. Den senaste investeringen är på Luppioberget i Övertorneå kommun, där ett landskapshotell med 100 bäddar, restaurang och spa byggs. Beräknad öppning är december 2021. Hotellets utsikt kommer att vara Torne älv och finska Tornedalen, med en vy rätt mot Reväsvaara och Karhakkamaa vindkraftspark. Investeringen från Explore the North är 40 miljoner SEK i första etappen, med en estimerad omsättning på 25-30 miljoner SEK år 1-2 för att sedan öka till 35-40 miljoner SEK från år 3. Det innebär 20-40 nya arbetstillfällen i kommunen. Det innebär även ökad vinst för kringliggande företag i Övertorneå, såväl som Haparanda kommun då företaget avser samarbeta med besöksnäringensföretag i närområdet som erbjuder aktiviteter, och även hyra in personal i form av exempelvis lokala guider. Explore the North satsar på lokala råvaror till sin restaurang, vilket medför ökad efterfrågan och omsättning hos lokala matproducenter. Johan Väisänen, CEO på Explore the North, ser allvarligt på etableringen av vindkraftsparken då detta påverkar konceptet med ett landskapshotell som ska ha vyer över natur, skog och älv. Vindkraftsparkerna Reväsvaara och Karhakkamaa är förödande för investeringen på Luppioberget och det finns stor risk att Övertorneå kommun förlorar arbetstillfällen.

Arthotel Tornedalen är ett småskaligt designhotell i Risudden med konst och design från hela världen, inrymd i renoverade Tornedalska hus. Hotellet är uppmärksammat i media; dokumentärer, resemagasin och tidningar. Arthotel Tornedalen drivs av Gunhild Stensmyr som har investerat 10 miljoner i bland annat koncept och varumärke för att möta kraven från den globala resenären. Hotellet är designat för individer, familjer och små grupper, och erbjuder stillhet och avskildhet med fokus på personlig service under hela vistelsen. Arthotel Tornedalen är attraktivt för besökare med hög disponibel inkomst. Mellan 2017-2019 har Arthotel Tornedalen ökat försäljningen med över 70%. Hotellet arbetar även med att öka omsättningen per gäst och utveckla destinationens och närområdets övergripande attraktivitet. 20 miljoner SEK ska investeras under 2022-2024 för att utöka kapaciteten i antalet rum och beräknas nå en omsättning på 15,1 miljoner SEK under 2025. Både vindkraftsparkerna Reväsvaara och Karhakkamaa är förödande för den fortsatta utvecklingen av Arthotel Tornedalen, och hotar överlevnaden av företaget som erbjuder just stillhet och avskildhet nära naturen.

Konsthall Tornedalen är en satsning som bedrivs i nära samverkan med Arthotel Tornedalen, med Gunhild Stensmyr som initiativtagare. Konsthallen ska byggas vid Torne älv i Risudden, med naturskön utsikt över älven och finska Tornedalen. Konsthallens mål är att bygga relationer och samarbete mellan människorna på båda sidor om Torne älv. Konsthall Tornedalen har arbetat med att få tillstånd, bygga partnerskap och attrahera investerare i ca 10 års tid, och är nära målet på det totala kapitalet om 58 miljoner SEK. Konsthall Tornedalen kommer att ha, utöver utställningshallar med internationell konst, en restaurang, café, bar och designshop samt mötesrum med möjlighet till teater- och musikföreställningar. Besöksantalet

Postadress	Telefon	Telefax	Bankgiro	Postgiro
Kommunalkontoret 957 85 ÖVERTORNEÅ	0927-72 000vx	0927-774 04	758-1218	127150-1

Datum
2021-07-07Tjänsteställe
KommunstyrelsenÄrendenummer
NV-08965-20

och tillväxten estimeras utifrån liknande anläggningar i Finland och Sverige, till mellan 22 000-100 000 besökare per år, och att tillväxten av besökare kommer att gå från 10 600 år 1 till 28 500 år 3. Konsthallen kommer även att bidra till fler arbetstillfällen i gränsbygden Övertorneå, Ylitornio, Tornio och Haparanda. Etableringen av Reväsvaara vindkraftsverk kan komma att omintetgöra 10 års arbete och möjligheten till ökat antal arbetstillfällen, besökare och investerare.

Konsthallen, Arthotel och Institutet (en internationell teatergrupp som etablerat sig i Risudden) skapar en unik mikrodestination i Tornedalen, runt Torne älv, med fokus på konst, kultur, teater och design. Här finns möjligheter för sociala, kulturella och finansiella möten mellan människor, nationer, företag och organisationer som kan ta del av det orörda gränslandet kring Polcirkeln.

Active Norberg är ett relativt nytt aktivitetsföretag som drivs av Mikael Norberg, en ung företagare inom besöksnäringen. Active Norberg erbjuder naturupplevelser i både svenska och finska Tornedalen. Företaget samverkar med bland andra Arthotel Tornedalen i södra delen av kommunen och siktar på att vara en del i kommande etableringar, som Konsthall Tornedalen och utvecklingen av landskapshotellet på Luppioberget av Explore the North. Active Norberg ser speciellt boendeanläggningarna som en förutsättning att kunna bedriva företagets aktiviteter, både på svensk och finsk sida. Då Reväsvaara vindkraftspark hotar investeringar och etableringar av stora draglok för besöksnäringen i Tornedalen, så utblir kommande samarbeten. Södra delen av kommunen kommer inte att kunna användas till turistverksamhet överhuvudtaget, vilket får negativa konsekvenser för alla besöksnäringens företagare i området, och speciellt för aktivitets- och upplevelseföretag som Active Norberg. Risken med etableringen av en vindkraftspark är att Övertorneå kommun tappar en ung företagare till följd av uteblivna samarbeten, och näringslivsutvecklingen hindras från fler nyetableringar.

Övertorneå kommun vill understryka att utvecklingen av förnyelsebar energi såsom vindkraft och solenergi utgör ett viktigt element för framtiden för att kunna åstadkomma en hållbar utveckling. Övertorneå kommun är en vindkraftstätt kommun, bl.a. finns ett flertal verk intill byn Aapua, där invånarna själva initierade etableringen. Det är dock mycket viktigt enligt Övertorneå kommun att utvecklingen av förnyelsebara energikällor inte bidrar till negativa effekter för andra faktorer som är viktiga för att kunna skapa en hållbar framtid för kommande generationer. Sådana effekter kan vara irreversibla skador på djurliv och miljö, försämrade levnadsförhållanden för kommunens medborgare och försämrade möjligheten för företagsutveckling.

För Övertorneå kommun

Tomas Mörtberg
Kommunstyrelsens Ordförande, Övertorneå kommun

Postadress	Telefon	Telefax	Bankgiro	Postgiro
Kommunalkontoret 957 85 ÖVERTORNEÅ	0927-72 000vx	0927-774 04	758-1218	127150-1